

Riina Nousiainen

18.5.2021

Tulevaisuusvaliokunta
Eduskunta

Kirjallinen asiantuntijalausunto eduskunnan tulevaisuusvaliokunta ke 19.5.2021 klo 9.00

Valtioneuvoston koulutuspoliittinen selonteko, VNS 1/2021 vp**Lausunnon pääasiallinen sisältö**

- Koulutuksen saavutettavuuden, laadun ja tasa-arvon parantaminen luovat hyvän pohjan koulutuksen kehittämiseksi.
- Tavoite osaamistason nostamisesta on oikeansuuntainen, mutta ennakointitietojen valossa riittämätön.
- Selonteossa tunnistetaan heikosti työikäisten tarve nostaa omaa osaamistasoaan.
- Selonteon tavoitteiden saavuttaminen edellyttää pitkäjänteistä sitoutumista ja riittävää kansallista rahoitusta koulutukselle.

STTK katsoo, että selonteon painotukset koulutuksen saavutettavuuteen, laatuun ja tasa-arvoon luovat vahvan arvopohjan ja hyvän perustan kestävä kehityksen tavoitteiden toteuttamiselle. Selonteossa esitetyt toimenpiteet kuitenkin tarkastelevat koulutusta ja sen kehittämistarpeita lähinnä koulutuksen järjestäjien velvoitteista ja koulutuksen järjestämisedellytyksistä käsin. Tulevaisuudessa on yhä tärkeämpää tarkastella, minkälaista osaamista ja oppijuutta kestävä yhteiskunnan ja työelämän rakentaminen edellyttää.

Selonteossa esitetty tavoite osaamistason nostosta on oikean suuntainen, mutta osaamistarpeita koskevien ennakointitietojenkin valossa riittämätön. Liiketoiminnan muuttaminen vähähiiliseksi kiihdyttää työelämän osaamistarpeiden muutosta ja osaamisvaatimusten kasvua. Siksi tavoitteissa osaamistason nostamisesta on tarpeen huomioida myös työikäiset.

Riina Nousiainen

18.5.2021

Osana oikeudenmukaista siirtymää kohti hiilineutraalia taloutta on rakennettava polkuja ja tuettava yksilöiden mahdollisuutta oman osaamistason nostamiseen työuran aikana.

Oppivelvollisuuden pidentäminen ja toisen asteen koulutuksen muuttaminen maksuttomaksi parantaa koulutuksen yhdenvertaisuutta ja saavutettavuutta. Toisen asteen tutkinnon suorittaminen parantaa merkittävästi yksilöiden mahdollisuuksia työllistyä ja osallistua yhteiskunnan toimintaan.

Osaamiserojen kaventaminen vaatii tarkastelua ja toimenpiteitä kaikilla koulutusasteilla. Varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa tulee saavuttaa sellaiset oppimisen valmiudet ja perustaidot, joilla pärjää toisen asteen opinnoissa ilman kohtuuttomia ponnisteluja. Tämä pitää sisällään riittävän yksilöllisen tuen kaikilla koulutustasoilla- ja asteilla. Erityisesti maahanmuuttajataustaisilla oppijoilla riittävä kielitaito on opintojen etenemisen, kotoutumisen ja työllistymisen kannalta ensiarvoisen tärkeä, ja siksi kotimaisten kielten opetukseen on panostettava vahvasti.

Suomen työmarkkinat ovat jakautuneet voimakkaasti sukupuolen mukaan. Merkittävät työelämän segregoitumiseen johtavat valinnat tehdään nuorena. Nuorten koulutusvalintojen tueksi koulutuksessa on tärkeää tarjota monipuolisesti tietoa työelämän eri ammateista ja niihin johtavista koulutuspoluista.

Työelämä on merkittävä oppimisympäristö, ja työelämän kanssa tehtävän yhteistyön vahvistaminen on keskeinen koulutuksen laatutekijä. Jotta laatu toteutuisi myös työpaikalla tapahtuvassa koulutuksessa, on työpaikoille tarjottava riittävä tuki käytännön ohjaustyöhön.

Osaamistason nostaminen tarvitsee rahoituksen. Ennen koronapandemiaa Suomen julkiset panostukset koulutukseen olivat laskusuunnassa, ja tämä kehitys poikkeaa esimerkiksi muista Pohjoismaista. Koulutuspoliittisessa selonteossa esitettyjen tavoitteiden toteutuminen edellyttää pitkäjänteistä sitoutumista ja panostuksia osaamiseen ja koulutuksen laadun varmistamiseen.

Lisätietoja

Riina Nousiainen, asiantuntija, koulutus ja osaaminen
riina.nousiainen@sttk.fi, puh. 050 3106056